

Strategi for Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

2016-2020

Innledning

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) er det ledende kompetansesenteret i Norge på lesing og literacy. Senteret har to hovedmandat, på den ene siden som del av Det humanistiske fakultetet ved UiS, på den andre siden som del av et nettverk av 10 nasjonale sentre i opplæringen (med mandat gitt av Kunnskapsdepartementet og styrt av Utdanningsdirektoratet etter §1.4 i universitets- og høyskoleloven). Dette gir oss et solid fundament i akademia og gjør oss til en viktig nasjonal formidlingsaktør. Senteret skiller seg fra de fleste andre nasjonale sentre ved sine forsknings- og utdanningsoppgaver, og fra andre universitetsinstitutt ved sine landsdekkende oppgaver rettet mot målgrupper i barnehage, skole, PP-tjeneste og lærerutdanning, og med en nasjonal infrastruktur for formidling og implementering av FOU.

Lesesenterets visjon er tilgang til og deltakelse i skriftkulturen for alle

Skriftspråklige ferdigheter er en forutsetning for fullverdig deltakelse i det moderne norske samfunnslivet. Målet for Lesesenterets virksomhet er at flest mulig på en best mulig måte skal få tilgang til det skriftkulturelle fellesskapet. Dette er også et overordnet mål med tanke på samfunnets behov. Vi bygger på en forståelse av literacy som tilgangskompetanse,¹ der senterets profil og brede tilnærming kan knyttes til tilganger på tre nivå: *tilgang til skrifta*, *tilgang til teksten* og *tilgang til skriftkulturen*.² Senterets arbeid med lesing og literacy skal omfatte hele spennet fra barnehage til voksenalv, fra vansker til interesse for høgt presterende elever, fra fagspesifikke til fagovergripende perspektiver.

Sentrale verdier for senterets visjon er:

- tverrfaglig og praksisnær tilnærming til lesing og literacy
- tett samvirke mellom samfunnets behov, utdanning, forskning og formidling
- kvalitet i alle ledd – i forskning, formidling og utdanning
- nasjonal orientering med blick for verden

¹ Nicolaysen, 2005

² Skaftun, Solheim & Uppstad, 2014

Forskning og utvikling

Lesesenteret skal både drive forskning av høy kvalitet og forskningsbasert utviklingsarbeid til nytte for landets barnehager og skoler. Vårt mål er å oppnå størst mulig samvirke mellom forsknings- og utviklingsarbeid, slik at vi utnytter forskningspotensialet i oppdrag, sikrer kvaliteten i formidlingen, og sørger for at forskning og utviklingsarbeidet blir praksisnært. Tverrfaglighet, metodemangfold og praksisnærhet er sentrale verdier.

Det er et mål at alt forsknings- og utviklingsarbeid er prosjektorganisert.³ Vi skal være en lærende organisasjon som kontinuerlig utvikler kollegiets kompetanse. Vi skal også bygge opp nasjonale og internasjonale nettverk. Programområder for forskning er en viktig infrastruktur for å bygge opp forskningsmiljø ved senteret. Vi skal tilrettelegge for ulike typer fora (kvantitativt forum, kvalitativt forum mm), ha fokus på nettverksarbeid, samt øremerke midler til internasjonalisering og infrastruktur.

Vi ønsker iderikdom og bredde i FoU-initiativ, og skal ha en infrastruktur som muliggjør prosjektinitiativ i spennet fra barnehagens tidlige lesepraksiser til voksnes fullverdige deltakelse i kunnskapssamfunnet. Forskning på flest mulig av senterets ansvarsområder er kvalitetsgrunnlag for utviklingsarbeid. Det er et mål at universitetslektorer og ansatte i midlertidige stillinger, PhD-studenter og MA-studenter integreres i pågående FoU-prosjekter, i samarbeid med mer erfarne kolleger.

Det skal også være rom for spesialisering og fordypning som grunnlag for å utvikle forskningsprosjekter av særlig høy kvalitet. Dette innebærer blant annet å støtte forskergrupper/enkeltforskere på veien mot eksempelvis NFR- og EU-midler, samt å holde seg orientert og være i posisjon når initiativ knyttet til etablering av Senter for fremragende forskning dukker opp.

FoU-tid skal differensieres på bakgrunn av kompetanse, produksjon og/eller tilslag på søknad om forskningsmidler.

Vi skal arbeide målrettet med søknader om ekstern finansiering av forskning (NFR, EU mm), og det er et mål å få flere rekrutteringsstillinger til senteret (phd, postdr).

Nasjonalt mandat, § 1.4

Lesesenteret har som nasjonalt senter etter § 1.4 landsdekkende oppgaver gitt i eget mandat fra Kunnskapsdepartementet. Mandatet sier at senteret skal bidra til at den nasjonale utdanningspolitikken blir iverksatt og gjennomført slik at alle barn, unge og voksne får en likeverdig og tilpasset opplæring av høy kvalitet i et inkluderende fellesskap. Vi skal også bidra til økt kvalitet i leseopplæringen, og være et nasjonalt ressurscenter i arbeidet med å styrke kompetansen i den grunnleggende ferdigheten lesing. Vi skal gjennom vår virksomhet bidra til lesestimulering og leseglede i barnehagen og grunnsopplæringen. Videre sier mandatet at implementering og bruk av læreplanverk, rammeplan for barnehagen og

³ Se mer om prosjektorganisering under Organisasjon og ressurser.

nasjonale satsinger, blant annet innenfor kvalitetsutvikling, vurdering og kompetanseutvikling, skal være sentralt i vårt arbeid.

Vår tette kontakt med utdanningsmyndighetene, vår formidlingsaktivitet og vår nære kontakt med skoler og barnehager er en styrke for Lesesenteret, for å imøtekomme disse føringene.

Vi skal til enhver tid være godt rustet til å ta imot oppdrag. Dette krever at vi organiserer arbeidet i prosjekt som involverer ansatte med både praksis- og forskerkompetanse. Det krever også at vi rekrutterer, beholder og videreutvikler våre ansatte med viktig praksiserfaring, samt at vi opprettholder oppmerksomheten mot felt eller barne-/elevgrupper som kan komme i skyggen av store satsinger.

Vi skal opprettholde aktiviteten innenfor det nasjonale mandatet og vil jobbe for en større andel grunnfinansiering, samt større grad av langsiktighet i tilleggsoppdrag. Vi skal aktivt søke konkurranseutsatte oppdrag (eks. PIRLS og KfK) og vil arbeide for å påvirke innholdet i årlige oppdragsbrev.

Alt vårt formidlings- og utviklingsarbeid skal være forskningsbasert. Vi skal synliggjøre fagfeltets relevans for de store samfunnsutfordringene, og øke forståelsen for viktigheten av lesing og literacy, for slik å bidra til at flest mulig på best mulig måte skal få tilgang til det skriftkulturelle fellesskapet, også de som har behov for særskilt tilrettelegging.

Vi skal være premissleverandør i arbeidet med språk og lesing i barnehage og skole og være den foretrukne aktør på feltet lesing og literacy for barnehagepersonale, lærere, PPT, ledere og eiere i skole og barnehage, myndigheter, UH-sektor/lærerutdannere, foreldre og allmennheten. Dette skal oppnås gjennom en aktiv formidlingsvirksomhet med stor vekt på nyskapende, nettbasert og målgrupperettet formidling, men også gjennom å være aktive i media og i statlig planarbeid, samt å samarbeide med andre aktører på feltet.

Vi skal formidle nyere, forskningsbasert kunnskap på en praksisnær måte, tilpasset mottakernes behov. Leveransene våre skal være av høy kvalitet både i form og innhold, og skal formidles på en slik måte at de oppleves som relevante for fagfeltet og når fram til brukerne.

Utdanning og læringsmiljø

Lesesenteret skal være aktivt involvert i fakultetets utdanningsprogram, da særlig lærerutdanningene. Vi skal tilby forskningsbasert og praksisrelevant undervisning og veiledning av høy faglig kvalitet som bidrar til å gi fakultetet et fortrinn i konkurransen om de beste studentene – på alle nivå i utdanningsløpet.

Ved Lesesenteret er det en uttalt verdi at aktive forskere underviser. Ansvar for emner på masternivå skal ligge hos fast ansatte med førstekompetanse.

Det er Lesesenterets mål å være ledende i arbeidet med nettbasert undervisning og vurdering, og majoriteten av studietilbudet ved senteret skal være en kombinasjon av nett- og samlingsbasert undervisning, for slik å nå ut til flere studentgrupper.

Det er av betydning både å treffe studentene tidlig i utdanningsløpet på grunnutdanningene og å ha kontakt med masterstudenter. Vi skal være inne i de ulike lærerutdanningene med undervisning og veiledning på vårt felt, og vil opprettholde og videreutvikle masteremner.

I samarbeid med tilbydende institutt (IBU, IGIS og IKS) skal vi delta i og være med å påvirke utformingen av nye helhetlige lærerutdanningsløp rettet mot barnehage, grunnskole og videregående utdanning. Vårt bidrag inn i undervisningen skal ikke bare bestå i å levere undervisning gjennom enkeltforelesninger. Vi ønsker primært emneansvar, evt tett samarbeid med emneansvarlige. I alt studiearbeid skal det være formaliserte samhandlingsforum på senteret for emneansvarlige og involverte faglærere.

Vi skal ha veiledning av et betydelig antall master- og PhD-studenter, og vi skal arbeide aktivt for å rekruttere studenter til å skrive masteroppgaver på våre fagfelt. Vi skal ha solid veilederkompetanse blant våre ansatte. Det er et mål at master- og PhD-studenter inkluderes i pågående forsknings- og utviklingsprosjekt. Vi skal ha som mål å tilby doktorgradskurs med jevne mellomrom tilknyttet pågående prosjekter av større omfang.

Vi skal fortsette å tilby videreutdanningskurs på minimum samme nivå som i dag. Disse kursene gir god kontakt med praksisfeltet. Vi ønsker framtidige satsinger fra KD på videreutdanninger velkomne, og vil jobbe for at disse kobles tettere til våre øvrige oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, og til egne eksisterende studietilbud.

Strategiske allianser og internasjonalisering

Vi skal samarbeide tett med praksisfeltet (særlig barnehage og skoler), med andre nasjonale sentre og med oppdragsgiverne Udir og KD

Vi skal ha gode samarbeidsrelasjoner med fagmiljø nasjonalt og internasjonalt via forsknings- og utviklingsprosjekt, forskernettverk og sampublikasjoner og forskermobilitet både inn og ut.

Vi skal arbeide for å styrke ansattmobilitet gjennom NFR-, EU-programmer og andre mobilitetsordninger. Vi skal legge forholdene til rette for og ha en klar målsetning om at alle stipendiater gjennomfører et opphold ved et utenlandsk universitet.

Organisasjon og ressurser

Lesesenteret har de siste årene utviklet seg til å bli et tverrfaglig senter som representerer både bredde og dybde i forsknings-, utviklings-, utdannings- og formidlingsarbeidet. Et

tverrfaglig kollegium samarbeider om å utvikle og formidle ny kunnskap knyttet til lesing og literacy.

Lesesenteret skal legge til rette for at alle ansatte kan videreutvikle seg, og rekruttere de beste talentene til vitenskapelige og administrative stillinger. Slik oppnår vi betydelige resultater innen forskning, utdanning og utadrettet arbeid, og utmerker oss nasjonalt og internasjonalt. Vi skal arbeide systematisk for øking av alle ansattes kompetanse, vitenskapelige som administrative. I den vitenskapelige staben skal vi ha en hensiktsmessig fordeling mellom forskningskompetanse og praksiskompetanse. For å sikre tverrfaglighet skal vi i vitenskapelige stillinger ha en god balanse mellom ulike fagkompetanser. Vi skal ha en bredt sammensatt og profesjonell administrasjon som bidrar til at senteret når sine mål ved å yte administrative tjenester av høy kvalitet.

Senteret skal være godt organisert: Senterleder skal omgis av en ledergruppe, med områdeledere og kontorsjef som har ansvar for ulike felt. Kontorsjef og områdeleder for nasjonalt senter skal ha personalansvar. Referansegrupper for de ulike områdene våre skal gi råd til områdeledere/kontorsjef, samt gi ansatte mulighet til å påvirke beslutninger. Det skal være møteplasser for samarbeid på tvers av etablerte faggrenser og kompetansenivå. Også programområdene for forskning skal bidra til styrkede samarbeidsrelasjoner – lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Prosjektorganisering skal være vår foretrukne arbeidsform, på alle felt – i spennet fra praksisnære utviklingsprosjekt til grunnforskning på SFF-nivå. Med prosjekt menes et faglig initiativ som er tidsavgrenset, som involverer en gruppe fagfolk, som har konkrete, bindende leveranser og som har en form for kvalitetssikring (intern kvalitetssikring, eller NFR). I prosjektorganisering skal man involvere ansatte med ulik kompetanse, slik at det er mulig for forskere å delta i eksempelvis utvikling av materiell og prøver, og for ansatte uten forskerkompetanse å delta i forskningsprosjekt. I prosjekt bygger vi med respekt på hverandres faglighet gjennom allsidig deltaking, vi videreutvikler den enkeltes faglige karriere og sørger for den nødvendige kvalitetssikring, samt oppnår større FoU-uttelling for senteret.

Vi skal minske andelen midlertidig ansatte ved å ansette flere i faste oppdragsstillinger. Dette vil gi større grad av forutsigbarhet både for ledelse og ansatte, samt lette arbeidspresset.

Lesesenteret skal være en attraktiv arbeidsplass – faglig og sosialt. Vi skal ha høg trivsel (målt i medarbeiderundersøkelser og i de årlige utviklingssamtalene). Det faglige og psyko-sosiale arbeidsmiljøet skal preges av gjensidig respekt og toleranse – på tvers av faggrenser og kompetansenivå. Lesesenteret skal være et sted hvor alle ansatte kan vokse og utvikle seg. Vi holder et tverrfaglig, integrert fagmiljø med respekt og rom for mangfold og ulike perspektiver frem som verdi.